

opusdei.org

Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974: Pròleg i introducció

Pròleg i introducció, en àudio i en text, del llibre “Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974. Petjades de sant Josepmaria”, obra de Josep Masabeu publicat el 2015 a Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

06/06/2024

Escolta la lectura (00:20:27)

Disponible també a [ivoox](#) i [Apple Podcasts](#)

Quan, passat el temps, s'escrigui la història de l'Opus Dei, hi haurà a les seves pàgines -quants esdeveniments arriben ara a la meva memòria!- fets que van veure la llum en aquesta Ciutat Comtal, entre vosaltres i a l'ombra de la Verge Santíssima de la Mercè.

Recordo aquells dies de fa gairebé trenta anys, en què el Senyor va voler que gent d'aquesta porció catalana fessin seva la dedicació personal a Déu en el món, estimant el món, sense deixar la seva condició ciutadana, sense adquirir per això un nou estat, conforme a l'esperit de l'Opus Dei.

Ha passat el temps i el que llavors es podia considerar una il·lusió - alguns la van anomenar bogeria-, avui és una realitat viscuda per homes i dones de tota edat i condició social en els cinc continents.

A poc a poc es va complint el que tant desitjava en aquells anys quaranta, quan anava a prostrar-me als peus de la Mare de Déu a la Basílica de la Mercè i no poques vegades també davant la imatge de la Mare de Déu de Montserrat, en la seva Santa Muntanya; quan parlava llavors amb els meus fills d'aquesta estimadíssima ciutat, i els recordava aquelles paraules de Sant Joan: veritas liberabit vos, la veritat us farà lliures.

Més tard -permeteu-me que us ho expliqui- van voler els meus fills que aquelles paraules de l'Evangelí quedessin esculpides a

***l'oratori de la que va ser primera
obra corporativa de l'Opus Dei a
Barcelona: el Col·legi Major
Monterols.***

Sant Josepmaria. 7 d'octubre de 1966.

Del discurs a l'Ajuntament de
Barcelona

PRÒLEG

He llegit aquest llibre de Josep Masabeu que té el títol: *Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974. Petjades de sant Josepmaria*. Sí! L'he llegit tot -o, més ben dit: l'he devorat- durant dues llargues nits! Això vol dir que durant dues nits senceres no he pogut dormir! Observo que si tu, pacient lector, ja el tens a la teves mans, possiblement et passarà com a mi, voldràs saber el que diu la següent

pàgina, i això successivament fins al final. Per tant, en fer el present pròleg, adverteixo amb confiança que és molt millor que el llegeixis en llum diürna i al llarg d'alguns dies. Feu-ho així! Cal que el paladegis amb més pausa, però no amb menys interès. Val la pena!

El nostre autor, Josep Masabeu, palesament afirma que la seva intenció, en escriure aquesta extensa obra biogràfica, és contribuir al coneixement detallat de les trenta-set estades que sant Josepmaria Escrivà va fer a Catalunya de les quals es té constància entre els anys 1913 i 1974, partint dels llocs concrets on va estar el sant. Es descriuen els esdeveniments humans i "sobrenaturals" que esdevingueren en el context històric. El mètode -cal dir-ho- és molt correcte en l'àmbit historiogràfic: arxius, documents (887 notes a peu de pàgina), dossiers escrits o documents orals (120

entrevistes) de moltes persones que amb els seus records han contribuït a la lenta i llarga tasca d'acumular la documentació presentada. És, òbviament, una obra molt completa i ben estructurada.

Podem dir que "el llibre és el pas de sant Josepmaria per Catalunya dins el marc concret de la seva vida i de la història de l'Opus Dei"; pas no exempt de dificultats, malentesos, contradiccions i possibles difamacions. M'ha sorprès aquella frase que l'any 1967 surt dels llavis del sant fundador: "Ens insultaven des de les troncs i confessionaris. En un col·legi van arribar a cremar 'Camino' davant les alumnes, com si es tractés d'un llibre herètic". Tanmateix, la seva reacció fou eminentment cristiana; deia: "... patiu, plens de caritat, sense que de la vostra boca surti mai una paraula molesta per ningú... ompliu-vos d'esperit d'oració". I malgrat les

greus dificultats afegeix, "ja s'albira l'aurora, i quanta collita en aquesta beneïda Barcelona amb el nou dia!". El nostre sant demana sempre la protecció de la Mare de Déu patrona de Barcelona; deia "visiteu de part meva la Mare de Déu de la Mercè... No us preocupeu de fer ara proselitisme; deixeu obrar Déu: en canvi creixeu-me vosaltres cap endins amb amor cada dia més gran a la Santa Església".

Insisteix que els seus han de ser homes i dones amants de la veritat, emprant una frase de l'evangeli de Sant Joan segons la qual "la veritat us farà lliures". No cal tenir mai por de la veritat, ella ens farà lliures al final de prejudicis, de les contradiccions existents... *Veritas liberavit vos*. Féu esculpir aquesta frase a l'oratori del col·legi major Monterols. Crec que aquest axioma o sentència evangèlica fou providencial en aquella dècada del 1941-1951, però

sembla ja anticipar l'intent del present llibre, car dins l'honesta presentació de la veritat comprovada, sempre s'albira la llum en la qual les negres ombres dels problemes històrics s'esvaeixen. Possiblement aquest és un dels mèrits del present estudi sobre l'itinerari glosat de sant Josepmaria a Catalunya: ser objectiu, dir la veritat i no amagar-la mai!

Als membres de l'Opus Dei se'ls demana, doncs, que siguin fidels a la veritat i al seu propi i peculiar carisma i vocació. Recordem aquelles paraules que el fundador dirigí a l'abadessa i monges de Pedralbes: "Germanes, no us deixeu enganyar per altres doctrines, contràries al vostre carisma. Seguiu amb fidelitat les orientacions dels vostres fundadors que heu rebut. Cal ser fidels a la pròpia vocació". I en un altre moment diu: "Pregueu per nosaltres els sacerdots, perquè

siguem bons sacerdots". Insisteix una i altra vegada que tots, incloent els seglars, homes i dones, trobin en llur treball la pròpia santificació totalment integrada en el món on viuen. I dirigint-se als fidels de l'Opus Dei a Catalunya els anima a tenir una especial devoció a la Mare de Déu de Montserrat i a la de la Mercè.

D'aquesta última, el nostre sant arriba a afirmar: "Estic buscant el tracte amb Déu a través de la seva Mare, i concretament de la Mare de Déu de la Mercè. Li he demanat per la perseverança final de tots, i li he demanat també que tingui present el que li vinc encomanant des de fa tants anys". Es referia a la configuració jurídica definitiva de l'Opus Dei. Quasi sempre que el sant visitava Barcelona anava a pregar a la basílica de la Mercè, patrona de la ciutat i de l'arquebisbat de Barcelona, per això en el seu cambril

hi ha avui dia un baix relleu del sant a la veneració dels fidels.

Precisament el 7 d'octubre de 1966, durant el discurs del sant a l'Ajuntament de Barcelona quan és nomenat "fill adoptiu" de la ciutat, manifesta el seu amor a Maria Santíssima en les advocacions de Montserrat i de la Mercè. Diu, per exemple: "A poc a poc es va complint el que tant desitjava jo en aquells anys quaranta, quan anava a prostrar-me als peus de la Mare de Déu a la Basílica de la Mercè i no poques vegades també davant la imatge de la Mare de Déu de Montserrat en la seva Santa Muntanya; quan parlava llavors amb els meus fills d'aquesta estimadíssima ciutat... No dubtava llavors, amb confiança immensa, de la intercessió de Nostra Senyora davant Déu i en la noble condició de la gent d'aquesta terra meva, que, perquè saben estimar la llibertat,

tenen també sempre els braços oberts per a qui parla paraules sinceres".

Un bon literat català, el Pare Miquel d'Esplugues, fa una excel·lent reflexió sobre el que signifiquen per a Catalunya les devocions a la Mare de Déu de Montserrat i la de la Mercè. Ambdues representen -o haurien de representar- la singularitat del poble català; en primer lloc, l'espiritualitat de la muntanya (serenor, bon treball, interiorització de la pregària, creixement interior...), i en segon lloc l'espiritualitat del Mare Nostrum (horitzons oberts, amplitud de mires, ser mercaders de la llibertat i de l'entusiasme cristià). La síntesi de les dues espiritualitats -que tant apreciava sant Josep maria- foren pensades pel bon Déu i (considerem avui dia) foren plasmades en llur disseny pel nostre diví Creador en el nostre poble cristià.

Més de seixanta pàgines ocupa el relat de l'estada a Barcelona i posterior "aventura", passant pels Pirineus i per Andorra, i aconseguint fugir de la zona en la qual, en aquell temps (1937) hi havia una autèntica persecució religiosa. El sant també va sofrir. I amb tot detall, gairebé dia per dia, se'ns explica com celebrava la Santa Missa, com tenia cura dels membres de l'Obra, com preparava el seu pas vers la llibertat. Aquest relat em fa reviure tot el que escric en un llibre intítulat *El martiri dels temples* (Barcelona, 2008). Es va sofrir moltíssim! Els pobres sacerdots, religiosos i religioses i catòlics seglars eren considerats uns empestats, sense cap dret, quasi cadàvers ambulants. Quin panorama més trist! I malgrat tot, centenars de sacerdots -com el nostre sant Josepmaria- celebraven diàriament -fent moltíssimes cabrioles i actes heroics- la Santa Missa. Concretament a la diòcesi de

Barcelona, en aquella època, es comptabilitzen almenys dues mil misses setmanals, àdhuc a la presó. Molts sacerdots foren valents testimonis de la seva fe.

També administraven el perdó dels pecats. Tant era així, que precisament sota les imatges de la Mare de Déu de la Plaça de Catalunya a les quals es refereix el present llibre de Josep Masabeu i que no foren destruïdes pels revolucionaris, s'assentaven en els respectius bancs sacerdots camuflats que confessaven durant moltes hores i amb moltíssima precaució. S'establí una vertadera església de les catacumbes, paradoxalment, en places, carrers i cases particulars. Nosaltres, els fills dels catòlics d'aquell temps, recordem i guardem tots aquells records i àdhuc aquelles copes i vasos en els quals es celebrava la Santa Missa. A mi mateix se'm va administrar el baptisme a casa meva

per un capellà (Mn. Lluís Ubach) que fou brutalment perseguit per tot Terrassa. Però no sé si s'ha d'admirar aquest mossèn més que el meu pare, que segur que hauria estat assassinat si hagués estat descobert. Admirem, doncs, l'heroïcitat d'aquells sacerdots que celebraven Missa, però també cal meravellar-se de la fermesa en el testimoniatge de tants seglars catòlics, homes i dones, com podien ser els deixebles laics del nostre sant en la seva permanència a Catalunya en els anys tristos, però també gloriosos, de la persecució religiosa.

La guerra civil ens ha deixat un patrimoni de records, sentiments, actes heroics... però també moltes ferides sagnants. Les hem de descobrir, guarir, embenar, perdonar i àdhuc, al final, oblidar. Però aquí també cal aplicar -així ho fa el nostre sant Josep maria- la frase evangèlica "la veritat ens farà lliures" de venjances, prejudicis,

ressentiments... Cal esbrinar honestament la veritat històrica per iniciar l'itinerari de la reconciliació i la llibertat. Itinerari que per al nostre sant s'inicià el 19 de novembre de 1937 als boscos de Rialb, passant per Pallerols, la Ribalera, Fenollet, Conorbau i la Caubella fins arribar a Andorra en la llibertat assolida i fructificada en els anys de la seva vida.

I no puc deixar d'esmentar el treball fet per sant Josepmaria en les seves nombroses estades a Catalunya. Tant amb contactes personals com col·lectius, a més de recordar la crida universal a la santedat i l'evangelització, va promoure diverses institucions amb finalitats educatives, de desenvolupament social, etc., que han donat -gràcies a Déu- fruits abundosos.

Sols em resta dir que durant els dies que he intentat elaborar aquestes

notes per al sol·licitat pròleg he gaudit molt recordant tantes coses bones i santes, tantes persones i llocs amb els quals em sento tan identificat... He, doncs, gaudit molt, malgrat que aquest llibre m'ha produït addicció, però l'he superat donant moltes gràcies al bon historiador Josep Masabeu pel seu treball tan ben fet i suplicant la intercessió d'aquest gran sant nostre, sant Josepmaria, per la nostra terra i l'Església de Jesucrist, tan estimada, sempre amb la Mare de Déu de la Mercè i de Montserrat.

Josep M. Martí i Bonet

Director de l'Arxiu Diocesà de
Barcelona

INTRODUCCIÓ

Des de la mort de sant Josepmaria, el 26 de juny de 1975, s'han publicat moltes obres sobre la seva persona i sobre l'Opus Dei. Des de semblances biogràfiques a profunds estudis de la seva doctrina i vida.

La intenció d'aquesta obra és contribuir a un coneixement detallat de les 37 estades que sant Josepmaria va fer a Catalunya, de les quals hi ha constància, d'ençà del 1913 en què va viatjar a Lleida per examinar-se de primer de batxillerat, fins al 1974 en què va passar uns dies a Castelldeu (Premià de Dalt).

És un treball dirigit tant a qui té familiaritat amb els escrits i la vida de sant Josepmaria com a aquell lector que, a través d'aquestes pàgines, el trobarà per primera vegada.

Partint dels llocs concrets on va estar sant Josepmaria, descriu els fets que hi van tenir lloc, dins el context

històric. Segueixo el desenvolupament cronològic, llevat de tres capítols on hi afegeixo altres fets relacionats. Són el capítol IV: 1937. El Pas dels Pirineus; el capítol IX: 1941. Abadia de Montserrat; i el capítol XIII: 1946. La Mercè.

A més, introduueixo cronològicament explicacions relatives a la vida de sant Josep maria, ja que el llibre és el pas de sant Josep maria per Catalunya dins el marc concret de la seva vida i de la història de l'Opus Dei.

En el text hi ha 887 referències en notes a peu de pàgina. En els annexos hi ha la cronologia, una relació dels 130 llocs coneguts fins ara on va estar sant Josep maria, i les coordenades de localització. S'hi inclou també un índex de noms, amb més de 1.250 veus.

Aquesta investigació històrica, començada l'any 2005 i fruit d'un

ampli treball de camp, es fonamenta en les fonts documentals següents:

- obres sobre sant Josepmaria ja publicades
- enregistraments audiovisuals
- documents originals
- records escrits per 69 testimonis directes, molts d'ells inèdits
- notícies fruit d'entrevistes a 120 persones
- recerques realitzades en 36 arxius històrics

Probablement algun lector recordarà altres indrets on va estar sant Josepmaria, i es podran afegir en futures edicions del llibre.

Per tal de facilitar la lectura, totes les citacions textuais de sant Josepmaria es destacaran ***amb aquesta tipografia***, per diferenciar-les de les

citacions de testimonis, que aniran
amb aquesta altra.

Per unificar el redactat, em refereixo habitualment al Fundador de l'Opus Dei amb l'expressió *sant Josepmaria.*

No he modificat el text dels testimonis ni d'altres documents, que utilitzen diferents expressions: el Pare, el nostre Pare, Mons. Escrivà, o beat Josepmaria, escrits abans de la canonització. Tampoc no he modificat els noms i el tractament que es dóna en els testimonis als sacerdots i a d'altres persones; és el cas, per exemple, de la mare de sant Josepmaria -la Dolores Albás-, la seva germana -la Carmen Escrivà-, o el seu germà -en Santiago Escrivà- a qui els membres de l'Opus Dei anomenen 'l'Àvia', 'Tia Carmen' i 'Tio Santiago' respectivament, de la mateixa manera que des d'abans de la guerra civil els fidels de l'Opus Dei es dirigien al fundador dient-li 'el Pare'.

I també s'utilitza l'expressió 'l'Avi' per referir-se al pare de sant Josepmaria, José Escrivà. Molts dels testimonis fan servir el terme 'l'Obra', traducció i abreuament de l'expressió llatina Opus Dei.

La referència dels llocs on va ser sant Josepmaria s'assenyala amb el nom del carrer i número actuals (2015).

La traducció al català dels textos de sant Josepmaria i dels diversos testimonis no publicats fins al moment és meva.

En certa manera, aquest estudi reflecteix la història de l'expansió de l'Opus Dei per terres catalanes. Desitjo que faciliti a altres historiadors i especialistes dades contrastades per desenvolupar posteriors investigacions.

Només em queda agrair l'esforç de tantes persones que amb el seu treball, els seus records i els

testimonis han contribuït a la lenta i llarga tasca de documentació. També a tots aquells que m'han assessorat i ajudat durant aquests deu anys, i en primer lloc, a Mons. Xavier Echevarría, prelat de l'Opus Dei, que va seguir el nostre treball no només amb els seu estímulo, sinó amb la seva col·laboració.

Josep Masabeu i Tierno

Barcelona, 14 de setembre del 2015

.....

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/escriva-de-balaguer-a-catalunya-1913-1974-proleg-i-introduccio/> (01/04/2026)